

Aleksandr BORODIN

Modest MUSSORGSKY
(1839-1881)

Modest Petroviç Musorgski

21 Mart 1839, Karevo, Rusya – 28 Mart 1881, Saint Petersburg, Rusya. Rus müzisyen, besteci. Rus Beşleri'ndendir.

Varlıklı bir ailenin çocuğudur. Mziğ'e karşı ilgisi destek bulmuşsa da O, ordu hizmetine oradan da kamu hizmetine geçmiştir: Fakat mziğ'e karşı ilgisi Harp okulunu bitirip muhafız

alayına subay olarak atanmasıyla tekrar canlanır ve Balakirev'in etkisiyle besteciliğ'e başlar. Eserlerindeki modal (makamsal) karakter zamanının ve sonraki kuşakların Avrupa bestecilerini etkilemiştir.

Musorgski'nin ailesi zengin ve soyludur, babası bir büyük toprak sahibidir. Musorgski müzikle altı yaşında, annesinden aldığı piyano

dersleriyle tanışmış, yeteneği sayesinde daha dokuz yaşında aile ve aile dostlarının çevresine kısa dinletiler vermeye başlamıştır.

Henüz 12 yaşında, babasının parasıyla bir polka eseri yayınlayan Musorgski, 13 yaşında askeri okula kaydolmuştur. Dört zorlu yılın ardından (kimilerine göre Musorgski'nin sonu olacak alkolizminin kökenleri askeri okuldaki şiddet dolu disiplindir) mezun olan Musorgski, İmparatorluk Muhafızları'na katılmıştır.

Musorgski müzik hayatına mezuniyetinin ardından Alexander Dargomzski'nin çevresinde boy göstermeye başlayarak atılır. Dargomzski, Glinka'dan sonra en önemli Rus bestecisidir. Bu dönemde Musorgski, briyantini saçları, aristokratik tavırları, konuşmasının içine kattığı Fransızca kelimeler ve sıradışı piyano emprovizasyonlarıyla çevresindeki kadınlardan alkış alan, ancak yeteneğini henüz nitelikli bir sanatsal faaliyete adamamış bir yeniyetmedir. Borodin, ardından da Balakirev'le tanışması bu döneme rastlar.

Bu, Musorgski'nin hayatında büyük bir etki yaratır. Balakirev'le çalışmaya başlayan Musorgski, birkaç ay sonra ordudan ayrılır. Bir

yandan şiddetli bir kişilik bunalımı yaşamakta olan Musorgski (Balakirev'e mektuplarında bu bunalımın kendisini bir inanç sorunu olarak gösterdiği sezilmektedir), 1861'de serfliğin yasaklanmasının ardından ailesi artık yoksul köylüleri eskisi gibi istismar edemediği için parasal açıdan da sıkıntıya düşer, zira artık eskisi gibi baba parasıyla yaşaması zora girmiştir.

1863'te Musorgski, bir süreliğine gittiği Moskova'dan St. Petersburg'a döner ve kendisine bir memuriyet bulur. Artık eski rahat yaşantısından çok farklı ve düşünsel açıdan çok daha derin bir hayatı vardır: Altı kişilik bir komünde yaşamaktadır, çalışmadığı saatleri beste yapmaya ve okumaya adamıştır. Bu dönemde bilhassa, ileriki yıllarda Lenin'in düşüncelerini oluşturma sürecinde de önemli bir faktör olacak olan Çernişevski'nin yazdıkları Musorgski'nin düşüncelerini etkiler. Ne var ki Çernişevski'nin Musorgski'de yarattığı etki, mülkiyeti sorguladığı düşüncelerinden çok, sanatta biçim ve özün zıtlık içerisinde olduğu/olabileceği yönündeki iddialarından kaynaklanmaktadır. Bu, Musorgski açısından klasik dönemin, bilhassa da Beethoven'in form ve tema bütünlüğünün kökten bir reddi manasına gelecektir.

Aşağı yukarı 1873'te, Boris Godunov operasının tamamlanması ile sona eren bu dönem, Musorgski'nin en üretken ve alkolizminin de görece kontrol altında olduğu yıllardır. Bunda, 1871'den itibaren Rimsky-Korsakov ile ev arkadaşı olmasının da etkisi olmuştur.

1874'te, en büyük eseri olan Bir Sergiden Tablolar'ı bestelemesinin ardından hızla alkolizme ve Rus Beşleri'nin dağılıyor olmasından da kaynaklı bir melankoliye gömülen Musorgski, bu tarihten itibaren

eline aldığı hemen her besteyi yarım bırakmıştır. 1880 yılında devlet memurluğundan atılan Musorgski, yoksulluktan neredeyse dilenecek hale gelir. Arkadaşlarının bazı eserlerini tamamlayarak maddi kaynak yaratma çabası ise art arda dört nöbet geçirip hastanelik olduğunda anlamını yitirir. Modest Musorgski, 28 Mart 1881'de, büyük Rus ressam İlya Repin'in durumunu olağanüstü bir gerçekçilikle anlatan meşhur tablosuna poz verdikten birkaç gün sonra ölür.

Musorgski'nin belki de en trajik yönü, Rus Beşleri'nin geri kalanıyla olan sorunlu ilişkisidir. Müziği, en yakın çevresinde dahi anlaşılmamakta, Balakirev tarafından sürekli, şiddetle eleştirilmektedir. Bu nedenle pek çok eserini revize eden Musorgski, bir yandan da açık ya da örtülü hakaretlere maruz kalmıştır. Balakirev Musorgski için "neredeyse ahmağın teki" diyecek kadar ileri gitmiştir.

Rimsky-Korsakov ise daha sahiplenici ve sorun konusunda daha gerçekçidir: Musorgski beste yaparken bütünlükle hiç ilgilenmediği için ortaya "birbirinden kopuk harmoniler, şoke etmeye yönelik parçalar, insanı hayrete düşürecek derecede mantıksız ton geçişleri" çıkmaktadır. İhtiyaç duyulan şey ise eserlerin

"pratik ve sanatsal amaçlara yönelik bir düzenlemeye tabi tutulması, böylelikle Musorgski'nin dehasının değerini anlayacak ancak sanata karşı işlediği günahları dinlemek istemeyecek insanlara icra edilebilecek hale getirilmesidir." Rimsky-Korsakov, diğerlerinin aksine bu çözüm yolunda katkıda bulunmaya çalışmış, Musorgski'nin pek çok fragmanını düzenleyerek icra edilebilecek hale getirmiştir.

Eserleri Rimsky-Korsakov ve başkaları tarafından tamamlandıkça Musorgski'nin müziğinin etkisi artmış ve tüm dünyada, bilhassa da Sovyetler Birliği dönemi Rus klasik müziğinde en önemli ilham kaynaklarından biri olmuştur. Şostakoviç'in geç dönem senfonileri ve Prokofiyev'in operalarında Musorgski'nin şaşırtıcı ton geçişleri kendilerini gösterir. Bir başka örnek olarak, Musorgski tarafından yazılan ve Rimsky-Korsakov tarafından bitirilen Kovanççina operasının Şostakoviç tarafından revize edilip tekrar yayınlanması gösterilebilir.

Musorgski'nin müziği, sanatçının piyanoya olan yatkınlığını da yansıtır. Musorgski'nin eserlerinin çoğu 2 ve 4 elli piyano için yazılmıştır.

